

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
ympäristölupavastuualue
PL 293
90101 OULU

Viite Lausuntopyyntö 1.12.2015 dnro PSAVI/3877/2014

Hakija Fennovoima Oy

Asia YDINVOIMALAITOKSEN YMPÄRISTÖLUPA YM., PYHÄJOKI JA RAAHE

Hakemus Fennovoima Oy hakee lupaa Pyhäjoen kunnan ja Raahen kaupungin alueilla sijaitsevalle Hanhikiven niemelle sijoitettavan lämpötehoaan 3 200 MW (sähköteho 1 200 MW) ydinvoimalaitoksen toiminnoille. Voimalaitoksen arvioidaan käyttävän merestä otettavaa ja sinne palautettavaa jäähdytysvettä 45 m³/s. Jäähdytysvesi lämpenee lauhduttimissa normaalitilanteissa enintään 12 °C. Sähköntuotannon suunnitellaan alkavan vuonna 2024.

Hakija esittää jäähdytysveden purkurakenteiden rakentamisvuosilta maksettavaksi 3 000 euron kalatalousmaksua ja laitoksen toiminnan ajalta 20 000 euron vuotuista maksua. Kalataloudellinen tarkkailu esitetään tehtäväksi kalatalousviranomaisen hyväksymällä tavalla.

Lausunto Hankkeeseen liittyen on tehty kattavat selvitykset Yppärin ja Raahen välisen merialueen kalastosta ja kalastuksesta. Selvitysten ja hankkeen muun suunnitteluaineiston perusteella on koottu arvio ydinvoimalaitoksen käytöstä aiheutuvista kalataloudellisista vaikutuksista (Kala- ja vesitutkimus Oy, Kala- ja vesimonisteita nro 160). Kertynyt aineisto ja sen pohjalta tehdyt päätelmät tarjoavat hyvän lähtökohdan kalataloudellisten näkökulmien riittäväksi huomioimiseksi ympäristölupaprosessissa.

Hanhikiven ja sitä ympäröivän merialueen kalataloudellinen merkitys on huomattava. Alueen matalikoilla, niin mantereen läheisyydessä kuin ulompana merelläkin, on useita merkittäviä karisiian, silakan ja muikun kutu- ja poikastuotantoalueita. Laajimpia yhtenäisiä kutualueita ovat välittömästi Hanhikiven niemen pohjoispuolella oleva alue ja siitä pohjoiseen oleva Lipinän alue. Taloudellisesti merkittävien lajien esiintymisen vuoksi alueelle on keskittynyt myös niitä hyödyntävää kalastusta. Kalastus on runsainta avovesikaudella, mutta myös talvikalastusta harjoitetaan säännöllisesti.

Talvikalastuspaikkoja on selvitysten mukaan etenkin Hanhikivestä pohjoiseen olevalla rannikon osalla.

Hankealueen kalaston erityispiirre on merialueella tavattava harjus. Harjuksen merikannat on viimeisimmässä arvioinnissa luokiteltu äärimmäisen uhanalaisiksi. Alueella esiintyy ainakin Hanhikiven niemen eteläpuolella olevassa Liminkaojassa kutevaa ja merialueella syönnöstävää harjusta, sekä mahdollisesti myös harjuksen merikutuista muotoa. Merikutuisen harjuksen esiintymistä ei ole pystytty varmistamaan.

Ydinvoimalaitoksen käytön aikana kalataloudellista haittaa aiheutuu lähinnä lämmenneen jäähdytysveden johtamisen suorista ja epäsuorista vaikutuksista kalojen elinolosuhteisiin ja kalastuksen harjoittamismahdollisuuksiin. Lisäksi haittaa aiheutuu jäähdytysveden ottamisesta. Haittoja on käsitelty laajasti hakemuksen liitteinä olevassa selvityksessä. Yhteenvetona voi todeta, että haitta on monisyinen ja merkittävä, ja sitä aiheutuu paitsi talouskalalajeille ja niiden kalastukselle, myös luonnonsuojelullisesti arvokkaalle lajistolle.

Lapin ELY-keskus kalatalousviranomaisena katsoo, että lupa voidaan myöntää seuraavasti:

Ensisijaisesti lupa on myönnettävä niin, että jäähdytysvedet puretaan rantavyöhykkeen sijasta ulommas merialueelle (ns. kaukopurkuvaihtoehto). Hakemukseen liitettyjen selvitysten perusteella näyttää olevan mahdollista sijoittaa purkupiste Hanhikiven länsipuoliselle merialueelle niin, että vesialueen lämpenemisen kalataloudelliset vaikutukset jäävät oleellisesti suunniteltua rantapurkua vähäisemmiksi. Optimaalinen purkupiste on arvioitava uuden, valitun voimalaitosvaihtoehdon mukaisen lämpimän veden leviämismallinnuksen ja alueen kalastosta ja kalastuksesta saatujen tietojen perusteella.

Mikäli jäähdytysvesien kaukopurkua ei katsota mahdolliseksi, lupa voidaan **toissijaisesti** myöntää haetun purkuvaihtoehdon mukaisesti.

Molemmissa vaihtoehdoissa kaupalliselle kalastukselle aiheutuvan haitan korvaamisesta on ensisijaisesti pyrittävä sopimaan. Mikäli sopimukseen ei päästä, luvanhaltijan on pantava aluehallintovirastossa vireille hakemus korvausten määräämiseksi. Jäähdytysveden rantapurkurakenteiden rakentamisesta aiheutuva kalataloudellinen haitta voidaan kompensoida rakentamisvuosina maksettavalla kalatalousmaksulla.

Kalataloudellinen tarkkailu on tehtävä Lapin ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Tarkkailussa on muun ohella selvitettävä toiminnan vaikutukset alueen meriharjuskantoihin ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin niiden suojaamiseksi.

Hakija on arvioinut jäähdytysveden rantapurkuvaihtoehdossa kaupallisille kalastajille maksettavien korvausten lisäksi tarvittavaa kalataloudellista kompensatiota karisiian lisääntymiselle aiheutuvan haitan ja siikaistukkaiden keskimääräisen saalistuoton avulla (hakemuksen liite 13, luku 8.2). Haitan kompensoimisen arvioidaan edellyttävän 116 000 vaellussiian ja 1 000 meritaimenen poikasen vuotuista istuttamista. Kompensatio esitetään määrättäväksi 20 000 euron suuruisena vuotuisena kalatalousmaksuna.

ELY-keskus katsoo, että hakijan arvioima kompensaa­tion taso on suuruusluokaltaan oikea, mutta se tulee määrätä kalatalousveloitteena, ei kalatalousmaksuna. Haitan kompensoiminen on aiheuttamisperiaatteen mukaisesti ensisijaisesti toiminnanharjoittajan vastuulla. Maksuveloitteessa kompensaa­tion toimeenpanijana on viranomainen. Toiminnanharjoittajan on mahdollista sopia veloitteen toimeenpanosta kuljetuksineen ja istutuksineen kalojen kasvattajan tai muun palveluntarjoajan kanssa, jolloin siitä ei voitane myöskään katsoa aiheutuvan vesilain 3:14.2 §:ssä tarkoitettuja kohtuuttomia kustannuksia.

ELY-keskus esittää kalatalousveloitteeksi seuraavaa:

Kalatalousveloite. Luvan saajan on jäähdytysvesien johtamisvuodesta alkaen istutettava Pyhäjoen ja Piehinkijoen väliselle merialueelle vuosittain 1 000 vähintään 18 cm:n mittaista meritaimenen poikasta ja 116 000 keskimitaltaan vähintään 10 cm:n mittaista merellisen vaellussiian poikasta. Kalatalousveloitteen toteuttamissuunnitelma (VL 3:15 §) on jätettävä kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi hyvissä ajoin ennen istutusten aloittamista. Veloitteen toteuttamistapaa (laji, ikä, koko, istutuspaikka) voidaan muuttaa toimenpiteiden tuloksellisuuden parantamiseksi tai varmistamiseksi, mikäli siihen katsotaan olevan aihetta, tai veloite tai sen osa voidaan toteuttaa muuna, istutusta korvaavana toimenpiteenä. Muutoksista päätetään muuttamalla vanhaa tai hyväksymällä kokonaan uusi kalatalousveloitteen toteuttamissuunnitelma.

Kalatalouspäällikkö

Pentti Pasanen

Johtava kalatalousasiantuntija

Markus Huolila

Tämä lausunto on toimitettu aluehallintoviraston sähköisen asiointijärjestelmän kautta. Lausunnon allekirjoitettu kappale on arkistoitu Lapin ELY-keskukseen.